

Forfatter: Grundtvig, N. F. S.

Titel: Udrag fra Mands Minde 1788-1838. Foredrag over det sidste halve Aarhundredes Historie

Citation: Grundtvig, N. F. S.: "Grundtvigs værker", i Grundtvig, N. F. S.: *Grundtvigs værker*, Faculty of Arts, Aarhus University, s. 205. Onlineudgave fra Grundtvigs Værker: https://tekster.kb.dk/catalog/gv-1838_599-txt-shoot-idm5731/facsimile.pdf (tilgået 25. juni 2024)

Anvendt udgave: Grundtvigs værker

Ophavsret: Materialet er dedikeret til public domain. Du kan kopiere, ændre, distribuere og fremføre værket, også til kommercielle formål, uden at bede om tilladelse. Husk dog altid at kreditere ophavsmanden.

[Læs CC0-erklæringen](#)

Fortællinger. Marat selv, som løb frysende hjem, for at sætte Generalen i Gabestokken eller i Bladet, fortæller med al Gift og Galde, at han bragte Generalen i Knibe, saa han sagde: «Monsieur Marat! De er alt for heftig, Dem kan jeg ikke komme til rette med»; men ellers fortæller man, hvad der klinger nok saa rimeligt, at Dumouriez kun med et ondskabsfuldt Smil sagde: «Ja saa, saa det er Dem, der hedder Marat!» maalte ham derpaa fra Taa til Top og vendte ham Ryggen.

Dette var i Oktober 92, og i November begyndte Dumouriez sit berømte belgiske Felttog med Sejren ved Jemmapes, som gjorde ham til Herre over hele Belgien eller, som det den Gang hed, de østerrigske Nederlande, noget, der vel synes ubetydeligt for hvem der har fulgt Napoleon, og det saa meget mere, som Erobringen tabtes igjen næste Foraar; men vi maa huske, at den Gang havde ingen fulgt Napoleon, ja, den Gang fandt vist selv Napoleon Dumouriez' Plan kæmpemæssig og hans Bedrifter store; thi i det 18de Aarhundrede var man vant til at sælge sit Liv for fire Skillings og trættes selv med megen Blodsudgydelse om Kejsers Skjæg.

Jemmapes er en Landsby tæt ved Mons eller Borgen i Hennegau, hvor den østerrigske General Clerfayt, selv en Hennegauer, havde taget en fast Stilling, som Dumouriez 6te November angreb, tabte mange Folk, men vandt dog Sejer ved Hjælp af Ludvig Filip, nu de franske Konge, og af sin Kammertjener Baptiste Renard, og indtog nu hele Belgien til Maas, hvorover hele Evropa højlig forundrede sig. I Februar 93 gjorde Dumouriez sit Indfald i Holland, men blev tagen i Ryggen af de allierede, maatte skynde sig tilbage til Tirlmont og tabte Slaget ved Neerwinden 18de Marts og gik nu paa Akkord med Fjenden om at trække sig tilbage, gaa til Paris og ende Revolutionen. Der blev imidlertid intet af; thi Armeen faldt fra, en Bataillon under Davoust skød paa

ham, og han maatte flygte, svømmede over Schelde ved Condé (4de April) med de orleanske Prinsers som Stab og sine to kvindelige Adjutanter Ferney fra Mortagne, som han siden lod sulte i Altona. Selv flakkede han om til sin Død, som først indtraf i England 1823.

En anden af Republikkens Generaler, Grev Custine, havde i Oktober 92 ogsaa gjort stor Opsigt ved at overrumple Speier og Worms, Mainz og Frankfurt; men i Begyndelsen af 93 mistede han alt igjen, saa nær som Mainz, der vel forsvarede sig kjækt under Meunier, Aubert-Dubayet og Kléber, men maatte dog efter 3 Maaneder overgive sig 23de Juli 93. Garnisonen maatte ikke tjene et Aar mod Prejserne og sendtes til Vendé. — Custine maatte bøde under Guillotinen i Avgust.

Fem Dage efter, at Prejserne havde faaet Mainz, fik Hertugen af York Valenciennes; Condé var allerede faldet. Huske vi nu, at netop paa denne Tid var Lyon i faldt Oprør, Vendeerne i Marken med en Hær paa 40,000 Mand, Spanierne og selv Sardinierne trængte frem, i Avgust besatte Englænderne Toulon, [saa maa vi vel sige, at] havde Fjenderne blot nogenlunde i Sammenvirking benyttet Øjeblikket, ser man ikke, der kunde været nogen Redning for Paris og Jakobinerne efter Girondisternes Fald i Sommeren 93. [Men] Hertugen af York gik hen at belejre Dünkirchen, som Engelskmændene havde gammel Griskhed paa, og hver gik sine Veje med Sønnen i Øjnene, indtil i Oktober Vendeerne tabte Hovedslaget ved Chollet, og Lyon faldt, og i Norden traadte to ny Generaler frem, Hoche og Pichegru, som endnu inden Aarets Ende drev Prejsere og Østerrigere tilbage over Rhinen, medens Vendeerne fik Hjørtstedet ved Savenay.

Næste April fik Pichegru Overkommandoen, og efter adskillige Nederlag vovede han dog at træde i Dumouriez' Spor og gjøre et Indfald i Belgien (Juni—September), som lykkedes langt over Forventning, saa de forbundne ikke

